

Estoński system kwalifikacji

Spis treści

1. Estońska Rama Kwalifikacji	3
Krajowy Punkt Koordynacyjny (NCP)	5
2. Kwalifikacje z obszaru edukacji formalnej	6
Edukacja ogólna	6
Kształcenie i szkolenie zawodowe (VET)	7
Szkolnictwo wyższe	8
3. Kwalifikacje zawodowe w estońskim systemie kwalifikacji	9
3.1. Procedura tworzenia kwalifikacji zawodowych	10
3.3. Podmioty nadające kwalifikacje zawodowe	12
Bibliografia	13

Wprowadzenie

Prace nad stworzeniem Estońskiej Ramy Kwalifikacji (the Estonian Qualifications Framework – EstQF) rozpoczęto w 2005 roku. Minister Edukacji i Badań Naukowych powołał wówczas grupę roboczą, której zadaniem była analiza projektu Europejskiej Ramy Kwalifikacji (ERK) i opracowanie sposobu odniesienia istniejącej już pięciopoziomowej estońskiej ramy kwalifikacji zawodowych do Europejskiej Ramy Kwalifikacji, a także przygotowanie projektu stworzenia Estońskiej Ramy Kwalifikacji.

Grupa robocza opracowała projekt składającej się z ośmiu poziomów Estońskiej Ramy Kwalifikacji. Zyskał on akceptację zarówno organizacji zrzeszających pracowników oraz pracodawców (np. Estońskiej Izby Gospodarki i Przemysłu), jak i Ministerstwa Spraw Społecznych oraz Ministerstwa Spraw Gospodarczych i Komunikacji – resortów odpowiedzialnych m.in. za gospodarkę i nadzór nad rynkiem pracy.

Estońską Ramę Kwalifikacji (EstQF) wprowadzono w 2008 roku na mocy Ustawy o kwalifikacjach zawodowych (Occupational Qualifications Act)¹.

Proces odnoszenia Estońskiej Ramy Kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji trwał od grudnia 2008 do sierpnia 2011 roku², a w październiku 2011 roku Estonia zaprezentowała raport referencyjny przed Grupą Doradczą ds. Europejskiej Ramy Kwalifikacji (the European Qualifications Framework Advisory Group). Kolejną, poprawioną wersję raportu zaprezentowano w lipcu 2012 roku³.

Liczba mieszkańców	PKB na 1 mieszkańca (w euro)	Nakłady na edukację (% PKB)
1 316 541 ⁴	11 918 ⁵	4,9 ⁶

¹ Ustawa o kwalifikacjach zawodowych, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13147615>.

² Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2011, s.8.

³ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.2.

⁴ Stan na 1 stycznia 2012. *Eesti statistika aastaraamat – STATISTICAL YEARBOOK OF ESTONIA 2012* http://www.stat.ee/publication-download-pdf?publication_id=29873

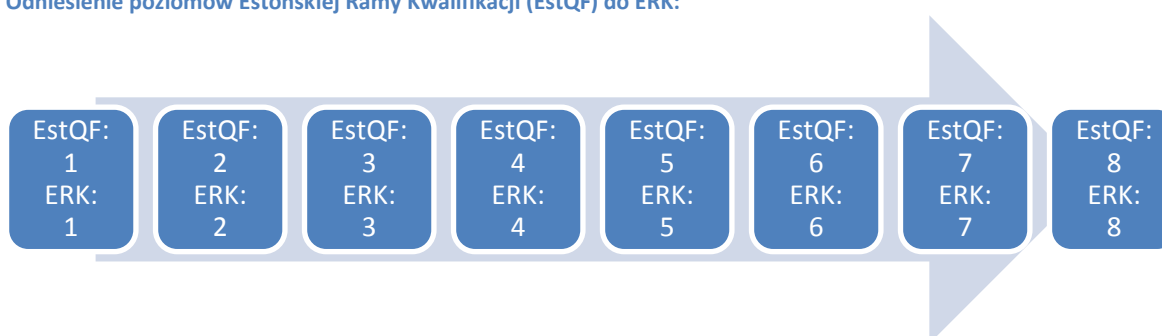
⁵ Dane za 2011 rok. <http://estonia.eu/about-estonia/economy-a-it/economy-in-numbers.html>

⁶ Dane za 2010 rok. Eurostat. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Total_general_government_expenditure_on_recreation_culture_and_education_by_country_2002_and_2010_%28%25_of_GDP_and_millions_of_euro%29.png&filetimestamp=20120801092951

1. Estońska Rama Kwalifikacji

Estońska Rama Kwalifikacji - tak jak Europejska Rama Kwalifikacji - liczy osiem poziomów kwalifikacji, opisanych za pomocą trzech kategorii deskryptorów: wiedzy, umiejętności i kompetencji (określanych jako stopień odpowiedzialności oraz autonomii)⁷. Opisy poziomów kwalifikacji Estońskiej Ramy Kwalifikacji opierają się na efektach uczenia się i są dokładnie takie same, jak w przypadku Europejskiej Ramy Kwalifikacji⁸.

Odniesienie poziomów Estońskiej Ramy Kwalifikacji (EstQF) do ERK:

Estońska Rama Kwalifikacji składa się z czterech ram sektorowych (sub-frameworks)⁹:

- obejmującej kwalifikacje z obszaru edukacji ogólnej (przypisano je do poziomu 1., 2. oraz 4. Estońskiej Ramy Kwalifikacji);
- obejmującej kwalifikacje z obszaru kształcenia i szkolenia zawodowego (przypisano je do poziomu 2., 3. i 4. Estońskiej Ramy Kwalifikacji);
- obejmującej kwalifikacje z obszaru szkolnictwa wyższego (przypisano je do poziomu 6., 7. i 8. Estońskiej Ramy Kwalifikacji);
- obejmującej kwalifikacje zawodowe (przypisane do poziomów 2-8 Estońskiej Ramy Kwalifikacji¹⁰).

Każda z nich zawiera charakterystyczne dla siebie zestawy deskryptorów, które uszczegółwiają opisy poziomów Estońskiej Ramy Kwalifikacji. Na przykładzie deskryptorów poziomu 6. pokazuje to poniższa tabela¹¹.

⁷ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.14.

⁸ *Ibidem*, s.9-10, 16.

⁹ *Ibidem*, s.8.

¹⁰ Opracowanie na podstawie broszury *Estonian Qualifications Framework and EQF*.

¹¹ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.99-100.

Estońska Rama Kwalifikacji	Rama sektorowa dla edukacji wyższej	Rama sektorowa dla kwalifikacji zawodowych
<p style="text-align: center;">Posiadacz kwalifikacji na poziomie 6.¹²:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ma zaawansowaną wiedzę w danej dziedzinie pracy i nauki, obejmującą krytyczne rozumienie teorii i zasad; ✓ posiada zaawansowane umiejętności, wykazuje się biegłością i innowacyjnością potrzebną do rozwiązywania złożonych i nieprzewidywalnych problemów w specjalistycznej dziedzinie pracy lub nauki; ✓ zarządza złożonymi technicznymi lub zawodowymi działaniami lub projektami, ponosi odpowiedzialność za podejmowanie decyzji w nieprzewidywalnych kontekstach związanych z pracą lub nauką; ✓ ponosi odpowiedzialność za zarządzanie rozwojem zawodowym jednostek i grup; 	<p style="text-align: center;">Absolwent wyższych studiów inżynierskich¹³:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ma usystematyzowaną wiedzę o podstawowych pojęciach, teoretycznych zasadach oraz o metodach badawczych w swojej specjalności; ✓ rozpoznaje problemy i możliwości zastosowania swojej specjalności; ✓ potrafi rozpoznać związki interdyscyplinarne w zakresie różnych specjalności; ✓ potrafi sformułować problemy dotyczące swojej specjalności, a także analizować i rozwijać różne rozwiązania; ✓ potrafi samodzielnie zbierać informacje, używając odpowiednich metod i środków, a także potrafi je krytycznie i twórczo interpretować; ✓ potrafi dokonać selekcji i wybrać odpowiednie technologie i metody, podczas rozwiązywania problemów w ramach specjalności, a także modelować i/ lub oceniać wyniki na podstawie podanych informacji; ✓ wykazuje się inicjatywą w rozpoczynaniu projektów, a także odpowiedzialnością, umiejętnościami przywódczymi i umiejętnościami pracy w grupie podczas ich realizacji; ✓ wykazuje się znajomością umiejętności komunikacyjnych i technologii komunikacyjnych, które są niezbędne do pracy; ✓ potrafi wyjaśnić ustnie lub pisemnie w języku wykładowym oraz w co najmniej jednym języku obcym problemy związane ze swoją specjalnością, może brać udział w zawodowych dyskusjach; ✓ jest skłonny brać aktywny udział w społeczeństwie obywatelskim oraz wykazuje tolerancję wobec różnych postaw i wartości; ✓ potrafi ocenić rolę swoich działań zawodowych i ich konsekwencje dla środowiska naukowego, uwzględniając aspekty społeczne i etyczne; ✓ potrafi samodzielnie dążyć do ciągłego rozwoju zawodowego; 	<p style="text-align: center;">Posiadacz kwalifikacji zawodowych na poziomie 6.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ analizuje i ocenia fakty, teorie, zasady i metody; ✓ wykorzystuje swoją wiedzę do twórczego rozwiązywania abstrakcyjnych zadań w powiązanych dziedzinach; ✓ wykonuje skomplikowane zadania, wykazując się innowacyjnym podejściem i biegłością; ✓ łączy różne metody działania i potrafi oceniać ich potencjalne efekty; ✓ podejmuje decyzje, opierając się na niepełnych informacjach; ✓ pracuje samodzielnie w skomplikowanych i nieprzewidywalnych sytuacjach; ✓ ponosi odpowiedzialność za zarządzanie grupami roboczymi;

¹² W oryginale: „the owner of EstQF level 6 qualification”. źródło: Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012.

¹³ Na poz. 6. ramy sektorowej dla edukacji wyższej mieści się też kwalifikacja licencjat; *ibidem*, s. 100-102.

Przypisywanie kwalifikacji do poziomów Estońskiej Ramy Kwalifikacji (EstQF) oparto na zasadzie najlepszego dopasowania (best fit principle), która stosowana jest również w innych krajach UE (np. w Austrii, Danii czy Holandii). Zgodnie z zasadą „best fit” po porównaniu efektów uczenia się do wszystkich deskryptorów w ramie kwalifikacja przypisywana jest do tego poziomu Estońskiej Ramy Kwalifikacji, który najlepiej jej odpowiada (odpowiada efektom uczenia się lepiej niż inne poziomy ramy)¹⁴.

Estońska Rama Kwalifikacji stanowi główny element estońskiego systemu kwalifikacji¹⁵. Efektywność i wiarygodność całego systemu zależy od jakości trzech istotnych procesów:

- ❖ rozwoju standardów kwalifikacji;
- ❖ przypisywania kwalifikacji do poziomów Estońskiej Ramy Kwalifikacji;
- ❖ walidacji efektów uczenia się

Do Estońskiej Ramy Kwalifikacji mogą być przypisane tylko kwalifikacje uznawane przez państwo¹⁶. Aby dana kwalifikacja mogła zostać uznana przez państwo, musi spełniać następujące wymagania:

- musi być zdefiniowana w istniejącym już standardzie kwalifikacji opartym na efektach uczenia się (np. w podstawie programowej);
- jej jakość musi być zapewniona przez uznawaną przez państwo instytucję nadającą kwalifikacje (awarding institution) – np. instytucję edukacyjną, stowarzyszenie zawodowe, etc.

Krajowy Punkt Koordynacyjny (NCP)

Funkcję Krajowego Punktu Koordynacyjnego (NCP) pełni Fundacja Kutsekoda (The Estonian Qualifications Authority – EstQA)¹⁷. Fundacja Kutsekoda została założona w sierpniu 2001 roku przez Estońską Izbę Gospodarki i Przemysłu, Konfederację Pracodawców Estońskich, Ministerstwo Spraw Społecznych, Estońską Konfederację Związków Pracowniczych (TALO) oraz Konfederację Estońskich Związków Zawodowych. Powierzono jej wówczas prace nad rozwojem systemu kwalifikacji zawodowych stworzonego w 1997 roku przez Estońską Izbę Gospodarki i Przemysłu. Stał się on podstawą do stworzenia pięciopoziomowej ramy kwalifikacji

¹⁴ Źródło: Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.10.

¹⁵ *Ibidem*, s. 21.

¹⁶ *Ibidem*, s. 21.

¹⁷ Na podstawie decyzji Ministra Edukacji i Badań Naukowych z 26.02.2010. Źródło: www.kutsekoda.ee.

zawodowych, która została ustanowiona w ustawie z 2001 roku¹⁸. Obecnie w sześćoosobowej radzie nadzorczej Fundacji Kutsekoda oprócz przedstawicieli powyższych instytucji zasiada również reprezentant Ministerstwa Edukacji i Badań Naukowych¹⁹.

Od 26 lutego 2010 roku Fundacja Kutsekoda jako Krajowy Punkt Koordynacyjny (NCP) odpowiada również za organizację procesu odnoszenia Estońskiej Ramy Kwalifikacji do Europejskiej Ramy Kwalifikacji, zapewnienie przejrzystości tego procesu, a także za wdrażanie Estońskiej Ramy Kwalifikacji. Fundacja Kutsekoda jest też odpowiedzialna za organizację pracy Krajowego Centrum Europass oraz koordynację działań Rad Umiejętności Sektorowych (w tym proces tworzenia kwalifikacji zawodowych). Fundacja organizuje również szkolenia dotyczące systemu kwalifikacji, a także prowadzi rejestr kwalifikacji zawodowych (zob. rozdział 3)²⁰.

2. Kwalifikacje z obszaru edukacji formalnej

Podstawą odniesienia kwalifikacji z obszaru edukacji formalnej do Estońskiej Ramy Kwalifikacji są efekty uczenia się opisane w programach nauczania dla szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych, które weszły w życie 1 września 2010²¹. W nowych przepisach określono również zasady walidacji efektów uczenia się uzyskanych w drodze edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego (Recognition of Prior Learning) osobno dla każdego z obszarów, z których pochodzą kwalifikacje znajdujące się w Estońskiej Ramie Kwalifikacji.

Od 2012 roku estońskie instytucje nadające kwalifikacje powinny umieszczać na dyplomach, świadectwach i na dokumentach Europass numery oznaczające poziom kwalifikacji w Estońskiej Ramie Kwalifikacji.

Edukacja ogólna

W obszarze edukacji ogólnej nadawane są dwa typy kwalifikacji:

1) świadectwo ukończenia szkoły podstawowej - poziom 2. Estońskiej Ramy Kwalifikacji;

¹⁸ Źródło: *The vocational qualifications system in Estonia*,
www.publicservice.co.uk/article.asp?publication=European%20Union&id=556&content_name=Education%20and%20Skills&article=19180.

¹⁹ <http://www.kutsekoda.ee/en/kutsekoda/tutvustus>.

²⁰ <http://www.kutsekoda.ee/en/kutsekoda/NCP>.

²¹ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.19, s. 22.

2) świadectwo ukończenia szkoły ponadpodstawowej - poziom 4. Estońskiej Ramy Kwalifikacji.

Podmiotami nadającymi kwalifikacje w obszarze edukacji ogólnej są szkoły. Wydają one też aneksy do świadectw, zawierające m.in. informacje o programie nauczania. Informacje o wydanych przez szkoły świadectwach są wpisywane do rejestru świadectw kwalifikacji²² Estońskiego Systemu Informacji o Edukacji (EHIS)²³.

W obszarze edukacji ogólnej wdrożono rozwiązania mające zapewnić jakość kwalifikacji oraz nauczania prowadzącego do ich uzyskania. W szkołach stworzono systemy oceny wewnętrznej, których efektywność jest regularnie sprawdzana. Zewnętrzny system oceniania kwalifikacji z obszaru edukacji ogólnej obejmuje m.in. egzaminy państwowe na koniec szkoły podstawowej²⁴ i ponadpodstawowej²⁵. Egzaminy ogólnokrajowe pozwalają także na monitorowanie systemu edukacji²⁶. W obszarze edukacji ogólnej funkcję instytucji zapewniającej jakość kwalifikacji (quality assurance institution) sprawuje Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych²⁷.

Kształcenie i szkolenie zawodowe (VET)

System zapewniania jakości kwalifikacji wdrożono również w szkołach zawodowych. Jednym z elementów zewnętrznego systemu oceniania kwalifikacji z tego obszaru jest ocena dokonywana przez stosowną instytucję uprawnioną do nadawania kwalifikacji zawodowych (Institution Awarding Occupational Qualifications - IAQQ)²⁸. Wdrożenie nowego systemu zapewniania jakości kwalifikacji z obszaru szkolnictwa zawodowego, zgodnego z zasadami „Europejskich ram odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym” (European Quality Assurance Reference Framework for VET – EQAVET), jest w fazie pilotażowej. W nowym systemie za zapewnianie jakości kwalifikacji odpowiada estońska Agencja ds. Zapewniania Jakości Edukacji Wyższej (EKKA).

²² w oryginale „sub-register of qualifications certificates”. Źródło: Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.30.

²³ *ibidem*, s.30.

²⁴ Zgodnie z estońskim prawem edukacja podstawowa (klasy 1-9) jest obowiązkowa od 7. do 17. roku życia.

²⁵ Narodowe Centrum Egzaminów i Kwalifikacji (NEQC) standaryzowane testy oraz egzaminy na zakończenie edukacji podstawowej i ponadpodstawowej przeprowadza już od ponad 10 lat. *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.11, 31.

²⁶ *Ogólnokrajowe egzaminowanie uczniów w Europie: cele, organizacja i wykorzystanie wyników*, Warszawa, 2010, s. 24.

²⁷ *ibidem*, s. 11.

²⁸ Zob. podrozdział 3.3. Podmioty nadające kwalifikacje zawodowe.

Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych przyznaje licencje instytucjom kształcenia zawodowego, na podstawie których działają one jako podmioty nadające kwalifikacje. Zgodność programu nauczania danej instytucji ze standardami nauczania i szkolenia zawodowego (Standard of VET - SVET) oraz z krajową podstawą programową kontroluje Narodowe Centrum Egzaminów i Kwalifikacji (NEQC).

W estońskich szkołach zawodowych obecnie używany jest system akumulacji i przenoszenia osiągnięć oparty na tygodniach zajęć²⁹, na które uczęszcza dana osoba. Planowane jest jednak przejście do systemu dostosowanego do Europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET). W zależności od zrealizowanego przez ucznia programu nauczania oraz czasu trwania nauczania, po zaliczeniu wszystkich wymaganych w programie testów, praktyk, egzaminów etc. uczeń otrzymuje kwalifikacje na poziomie drugim, trzecim lub czwartym Estońskiej Ramy Kwalifikacji³⁰.

Szkolnictwo wyższe

Kwalifikacje z obszaru edukacji wyższej (dyplom inżyniera, dyplom licencjata, dyplom magistra oraz dyplom doktora) są opisane przez tzw. deskryptory dublińskie pochodzące z tzw. ramy bolońskiej (ramy kwalifikacji Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EHEA)³¹. Dyplomy inżyniera i licencjata przypisane są do 6 poziomu Estońskiej Ramy Kwalifikacji, dyplom magistra – do 7 poziomu a dyplom doktora – do poziomu 8.

System akumulacji i przenoszenia osiągnięć stosowany jest też w systemie edukacji wyższej. Jest zgodny z Europejskim Systemem Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS).

Na uniwersytetach oraz na wyższych uczelniach technicznych – które są podmiotami nadającymi kwalifikacje - wdrożono wszechstronny system zapewniania jakości kwalifikacji. Za zapewnianie jakości odpowiada Agencja ds. Zapewniania Jakości Edukacji Wyższej (EKKA), której zadania i najważniejsze zasady

²⁹ Świadectwo ukończenia szkoły zawodowej ponadpodstawowej (4 poziom EstQF) można uzyskać dopiero po ukończeniu zajęć trwających w sumie 120 tygodni (jeden rok akademicki to 40 tygodni zajęć). Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.10, .

³⁰ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.8-9, .

³¹ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s.17-18.

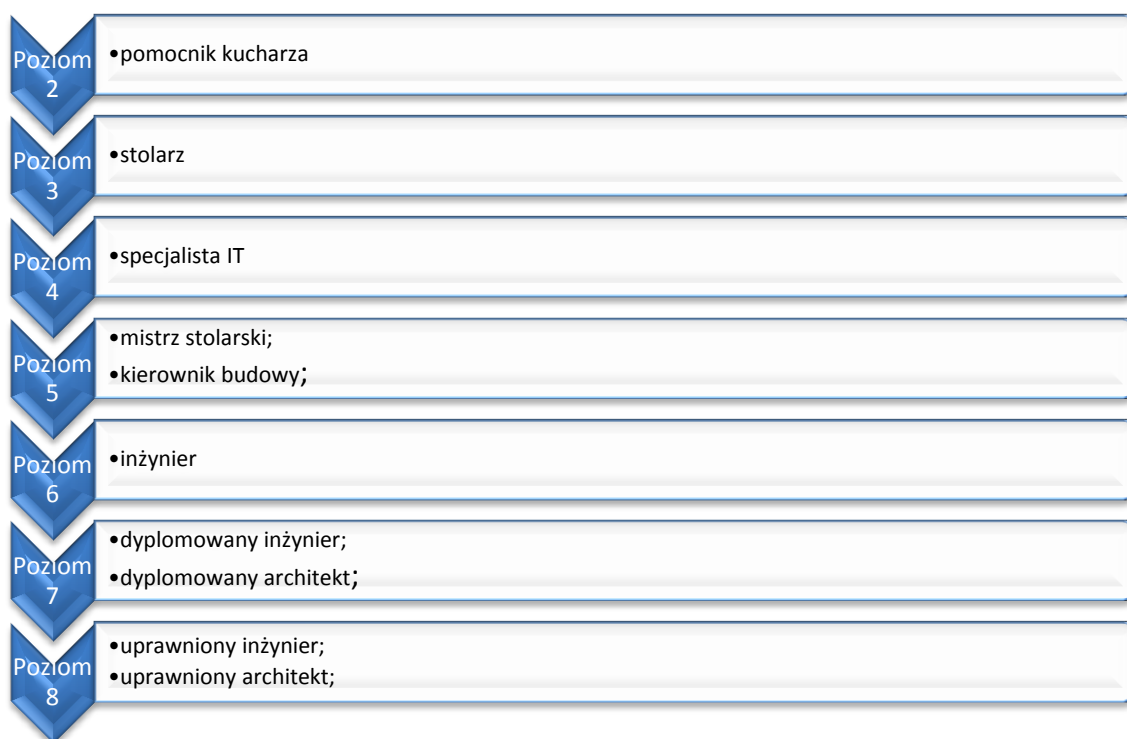

działania zgodne są z Europejskimi standardami i wytycznymi dla zapewnienia jakości w obrębie Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego (ESG)³².

3. Kwalifikacje zawodowe w estońskim systemie kwalifikacji

Jak zauważają autorzy estońskiego raportu referencyjnego, system kwalifikacji zawodowych stanowi tę część krajowego systemu kwalifikacji, która łączy w sobie założenie, że nauka trwa całe życie, z wymogami rynku pracy³³. Kwalifikacje zawodowe można uzyskać w ramach edukacji formalnej i pozaformalnej oraz w drodze uczenia się nieformalnego³⁴ (np. w edukacji szkolnej, edukacji dorosłych, podczas szkoleń oraz poprzez naukę w miejscu pracy³⁵). Kwalifikacje zawodowe są przypisywane do poziomów 2-8 Estońskiej Ramy Kwalifikacji. Do poszczególnych poziomów przypisano do tej pory 717 kwalifikacji zawodowych³⁶.

Przykłady kwalifikacji zawodowych na różnych poziomach Estońskiej Ramy Kwalifikacji³⁷.

³² *Ibidem*, s.10.

³³ Aneks 3 do raportu: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s. 72.

³⁴ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s. 59.

³⁵ Broszura [Estonian Qualifications Framework and EQF](#).

³⁶ Źródło: State register of occupational qualifications www.kutsekoda.ee/en/kutseregister, 2012.

³⁷ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s. 9.

3.1. Procedura tworzenia kwalifikacji zawodowych.

Za rozwój kwalifikacji w tym obszarze odpowiada w Estonii Fundacja Kutsekoda (Estonian Qualifications Authority)³⁸. Procedurę tworzenia kwalifikacji zawodowych, zasady ich przypisywania do poziomów Estońskiej Ramy Kwalifikacji, a także zasady walidacji określono w ustawie o kwalifikacjach zawodowych z 2008 roku, a także w wydanych na jej podstawie rozporządzeniach³⁹. To na ich podstawie do Estońskiej Ramy Kwalifikacji dostosowano wprowadzony na mocy wcześniejszej ustawy⁴⁰ pięciopozomowy system kwalifikacji zawodowych.

Na potrzeby prac nad systemem kwalifikacji zawodowych wydzielono 16 sektorów gospodarczych, takich jak m.in. usługi, leśnictwo, ochrona zdrowia i pomoc społeczna, przemysł lekki, sprawiedliwość i bezpieczeństwo wewnętrzne, kultura, edukacja.

Za każdy z nich odpowiada oddzielna Sektorowa Rada Umiejętności (Sector Skills Council - SSC). Instytucje reprezentowane w tych radach (10-20 instytucji – m.in. organizacje pracodawców i związki zawodowe z danego sektora, stowarzyszenia zawodowe danego sektora, instytucje edukacyjne i szkoleniowe, a także odpowiedzialne za dany sektor ministerstwa) są wyznaczane przez rząd. Osoby reprezentujące te instytucje mianuje Minister Edukacji i Badań Naukowych.

Jednym z zadań Sektorowych Rad Umiejętności jest wyznaczanie ekspertów, którzy sporządzają listę najważniejszych zawodów w danej dziedzinie działalności. Zadaniem Sektorowych Rad Umiejętności jest także zbieranie sugestii z różnych instytucji oraz wypracowywanie konsensusu w sprawie tworzenia, rozwoju i wdrażania systemu kwalifikacji zawodowych w danym sektorze gospodarki⁴¹. To one są odpowiedzialne za tworzenie i aktualizację standardów zawodowych, za ich zatwierdzanie oraz za opracowanie procedury nadawania kwalifikacji zawodowych. Sektorowe Rady Umiejętności zatwierdzają także m.in. wysokość opłat za nadanie kwalifikacji zawodowych oraz rozwiązują ewentualne spory dotyczące nadawania kwalifikacji.

Działania różnych Rad koordynuje Zarząd Przewodniczących Sektorowych Rad Umiejętności (BCSSC)⁴². To właśnie BCSSC podejmuje decyzje o przypisywaniu

³⁸ *Ibidem*, s. 55.

³⁹ Rozporządzenia z dnia: 19.12.2008 www.riigiteataja.ee/akt/13091006, 01.09.2009 www.riigiteataja.ee/akt/13214816, 07.06.2009 <https://www.riigiteataja.ee/akt/13185447>, 14.12.2008 www.riigiteataja.ee/akt/13080263 i 11.01.2009 <https://www.riigiteataja.ee/akt/13097607>.

⁴⁰ Była to Ustawa o kwalifikacjach zawodowych z 2001 roku.

⁴¹ Źródło: Sihtasutus Kutsekoda, www.kutsekoda.ee/en/kutsesysteem/tutvustus/kutsenoukogud.

⁴² Tłumaczenie własne nazwy: Board of Chairmen of Sector Skills Councils.

kwalfikacji zawodowych do różnych poziomów Estońskiej Ramy Kwalfikacji oraz określa zapotrzebowanie na kolejne kwalfikacje zawodowe.

Kluczowym elementem systemu kwalfikacji zawodowych jest tzw. Standard Kwalfikacji Zawodowej (OQS⁴³). Na podstawie tego dokumentu tworzone są kwalfikacje zawodowe.

Standard Kwalfikacji Zawodowej składa się z trzech części^{44 45}:

A

- Zawiera ogólny opis zawodu, informacje o obowiązkach, środowisku pracy, używanych narzędziach, opis potrzebnych umiejętności, a także pożądanych cech charakteru (np. umiejętność radzenia sobie ze stresem etc.). Zawiera też informacje o ścieżce kariery.
- Może stanowić źródło informacji dla osób dokonujących wyboru zawodu lub planujących dalszy rozwój kariery. To też pożyteczne źródło wiedzy dla doradców zawodowych czy pracowników działu kadr.

B

- Najważniejsza część OQS. Zawiera informacje o oczekiwanych kompetencjach, umiejętnościach - obowiązkowych oraz dodatkowych - i o wymaganej wiedzy oraz o sposobach ich walidacji.
- Ta część służy jako podstawa oceny kompetencji kandydata.
- Zawiera odniesienie do konkretnego poziomu Estońskiej Ramy Kwalfikacyjnej.

C

- Zawiera informacje ogólne (m.in. o terminie ważności OQS, organizacjach nadających kwalfikacje, kodzie kwalfikacji etc.), a także odniesienia do załączników.

Przypisanie kwalfikacji zawodowych do poziomów Estońskiej Ramy Kwalfikacji następuje podczas tworzenia OQS. Początkowo członkowie grupy roboczej powołanej przez SSC⁴⁶ (w jej skład wchodzi specjaliści z danej dziedziny) porównują wymaganą w danym zawodzie wiedzę, umiejętności i kompetencje z deskryptorami Estońskiej Ramy Kwalfikacji i na ten podstawie określają ich poziom. Jeśli wszystkie efekty uczenia się w danej kwalfikacji zawodowej są na tym samym poziomie, kwalfikacji zawodowej zostaje przypisany właśnie ten poziom Estońskiej

⁴³ Tłumaczenie własne nazwy: Occupational Qualification Standard.

⁴⁴ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s. 55.

⁴⁵ Przykładowy dokument OQS: <http://www.kutsekoda.ee/fwk/contenthelper/10445786/10445787>.

⁴⁶ Źródło: www.kutsekoda.ee/en/kutsesysteem/tutvustus/kutsestandardid_eng/principles.

Ramy Kwalifikacji. Jeśli jednak kwalifikacja zawodowa składa się z efektów uczenia się na różnych poziomach Estońskiej Ramy Kwalifikacji, to są one analizowane pod względem ich znaczenia dla danej kwalifikacji: każdemu efektowi uczenia się przypisywana jest waga w dwustopniowej skali (ważna-bardzo ważna). Po obliczeniu średniej ważonej wynik zostaje zaokrąglony do najbliższej liczby całkowitej i na tej podstawie dana kwalifikacja jest przypisywana do konkretnego poziomu Estońskiej Ramy Kwalifikacji.

W kolejnym etapie opracowana przez grupę roboczą propozycja standardu kwalifikacji jest weryfikowana przez grupę ekspertów z Fundacji Kutsekoda (Estonian Qualifications Authority) i po zatwierdzeniu przesyłana jest do weryfikacji przez Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych. Następnie kwalifikacja zawodowa zostaje przypisana przez BCSSC do poziomu Estońskiej Ramy Kwalifikacji. Ostatnim ogniwem w tym procesie jest Sektorowa Rada Umiejętności (SSC), która zatwierdza Standard Kwalifikacji Zawodowej z przypisanym do niej poziomem Estońskiej Ramy Kwalifikacji⁴⁷.

3.3. Podmioty nadające kwalifikacje zawodowe

W Estonii podmiotami nadającymi kwalifikacje (Institution Awarding Occupational Qualifications - IAOQ) są jednostki administracji państwowej lub osoby prawne, którym prawo do nadawania kwalifikacji przyznała odpowiedzialna za dany sektor Sektorowa Rada Umiejętności (SSC)⁴⁸.

Podmioty, które chciałyby takie prawo uzyskać, startują w publicznym przetargu ogłaszającym przez Fundację Kutsekoda⁴⁹. Zwycięzcę wskazuje właściwa Sektorowa Rada Umiejętności. Podmioty chcące nadawać kwalifikacje zobowiązane są do stworzenia procedury ich nadawania, a także do powołania komisji ds. kwalifikacji zawodowych, składającej się z szerokiego spektrum interesariuszy z danej dziedziny (np. pracodawców, pracowników, specjalistów, szkoleniowców, przedstawicieli organizacji branżowych czy przedstawicieli związków zawodowych etc.)⁵⁰.

⁴⁷ Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s. 57-58.

⁴⁸ *Ibidem*, s. 58.

⁴⁹ Zasady dotyczące jego organizacji, a także lista dokumentów potwierdzających spełnienie przez dany podmiot wymogów formalnych określił w rozporządzeniu Minister Edukacji i Badań Naukowych.

⁵⁰ Źródło: Fundacja Kutsekoda. www.kutsekoda.ee/en/kutsesysteem/tutvustus/awarding-bodies.

Instytucje, które wygrały konkurs, wpisywane są do estońskiego rejestru podmiotów posiadających prawo do nadawania kwalifikacji zawodowych⁵¹ i przez pięć lat mają prawo nadawać ściśle określone kwalifikacje zawodowe.

Estońskie zasady i procedury zapewniania jakości systemu kwalifikacji zawodowych spełniają wymogi ISO 17924 (dotyczą m.in. przyznawania IAQQ prawa do nadawania kwalifikacji zawodowych, zapewniania jakości standardów kwalifikacji zawodowych, oceny zapewniania jakości walidacji przez IAQQ wiedzy, umiejętności i kompetencji zawodowych kandydatów, a także regularnie przeprowadzanych zewnętrznych ocen IAQQ⁵²).

Bibliografia

Akty prawne:

1. Ustawa o kwalifikacjach zawodowych, <https://www.riigiteataja.ee/akt/13147615>.
2. Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 28 kwietnia 2009 roku w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie.

Publikacje i broszury:

1. Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 06 września 2011,
2. Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 21 lipca 2012, http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/eqf/estonia_en.pdf
3. Broszura *Estonian Qualifications Framework and EQF*.
4. Ogólnokrajowe egzaminowanie uczniów w Europie: cele, organizacja i wykorzystanie wyników, EACEA, Warszawa, 2010, s. 24.

Strony internetowe:

1. Strona internetowa estońskiego Ministerstwa Edukacji i Badań Naukowych, www.hm.ee;
2. State register of occupational qualifications, portal Sihtasutus Kutsekoda www.kutsekoda.ee/en/kutseregister;
3. Sector skills councils – portal Fundacji Kutsekoda, www.kutsekoda.ee/en/kutsesysteem/tutvustus/kutsenoukogud;

⁵¹ W listopadzie 2012 roku w rejestrze tym znajdowały się 93 podmioty, <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutseandjad/nimekiri>.

⁵² Raport: *Referencing of the Estonian Qualifications and Qualifications Framework to the European Qualifications Framework*, 2012, s. 11.

4. Awarding bodies – portal Fundacji Kutsekoda, www.kutsekoda.ee/en/kutsesysteem/tutvustus/awarding-bodies;
5. Rejestr podmiotów posiadających prawo do nadawania kwalifikacji zawodowych, <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutseandjad/nimekiri>;
6. Strona internetowa ENIC/NARIC (Academic Recognition Information Centre), <http://www2.archimedes.ee/enic/index.php>;
7. Strona Ambasady Estonii w Polsce, www.estemb.pl.